

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE**

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ**

**BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING**

**INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj - novembar/studeni 2013. godine**

Sarajevo, januar/siječanj 2014. godine

Sadržaj:

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	4
1.1. <i>Industrijska proizvodnja</i>	4
1.2. <i>Tržište rada BiH</i>	4
2. Javne finansije.....	5
2.1. <i>Indirektni porezi u BiH</i>	5
2.2. <i>Prihodi od direktnih poreza i doprinosa u BiH</i>	6
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	7
3.1. <i>Cijene – Indeks potražakih cijena (CPI)</i>	7
3.2. <i>Monetarni agregati</i>	8
3.3. <i>Prosječna obvezna pričuva</i>	9
3.4. <i>Devizne pričuve Centralne banke BiH</i>	10
3.5. <i>Depoziti</i>	11
3.6. <i>Kredit</i>	12
3.7. <i>Berze</i>	13
4. Vanjski sektor.....	14
5. Strane direktne investicije.....	15

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno – četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

Ekonomija BiH je po svemu sudeći ostvarila skroman ekonomski rast u prva tri tromjesečja 2013 prije svega zahvaljujući smanjenju vanjskotrgovinskog deficita (16%), te uprkos smanjenju domaće tražnje. Do smanjenja deficita je došlo uslijed nominalnog rasta izvoza od 5,8% i pada uvoza od 4%. Bez obzira na nepovoljna kretanja izvoznih tržišta, rast izvoza je velikim dijelom ostvaren zahvaljujući snažnom povećanju proizvodnje i izvoza električne energije (zahvaljujući povoljnoj hidrološkoj situaciji u hidroelektranama). S druge strane, blago smanjenje domaće tražnje je dovelo do pada uvoza. Do smanjenja domaće tražnje je došlo uslijed negativnog trenda privatne i javne potrošnje, te pada privatnih investicija, što je tek donekle ublaženo rastom javnih investicija. Loša situacija na tržištu rada u BiH i okruženju je znatno ugrozila raspoloživi dohodak građana, dok je pad budžetskih prihoda u 2013. ograničio rashode uključujući i javnu potrošnju. S druge strane, snažan rast javnih radova je u velikoj mjeri finansiran povoljnim zaduživanjem kod međunarodnih kreditora.

Slična situacija je nastavljena i u prva dva mjeseca četvrtog tromjesečja. Jedan od najpozitivnijih trendova u novembru je bio rast industrijske proizvodnje od 2,4% u odnosu na oktobar, odnosno 10% u odnosu na novembar 2012. Također, treba izdvojiti i novembarski skok građevinskih radova u RS od 45%, te povećanje broja turista u oktobru od 19%. S druge strane, građevinski radovi u FBiH bilježe smanjenje od 1,5% nakon smanjenja u oktobru od 5,4% (g/g) prvenstveno u domenu izgradnje zgrada. Maloprodaja u RS bilježi smanjenje prometa od 1,3% što bi moglo ukazivati na nastavak negativnih trendova finalne potrošnje (podaci za FBiH nisu bili dostupni). Ipak, sa stanovišta ekonomskog rasta najznačajniji negativan indikator u novembru je bio rast vanjskotrgovinskog deficita roba od 15,9% (g/g) i to kao posljedica skromnog godišnjeg povećanja izvoza od 1,8%, te značajnog rasta robnog uvoza od 7,9%.

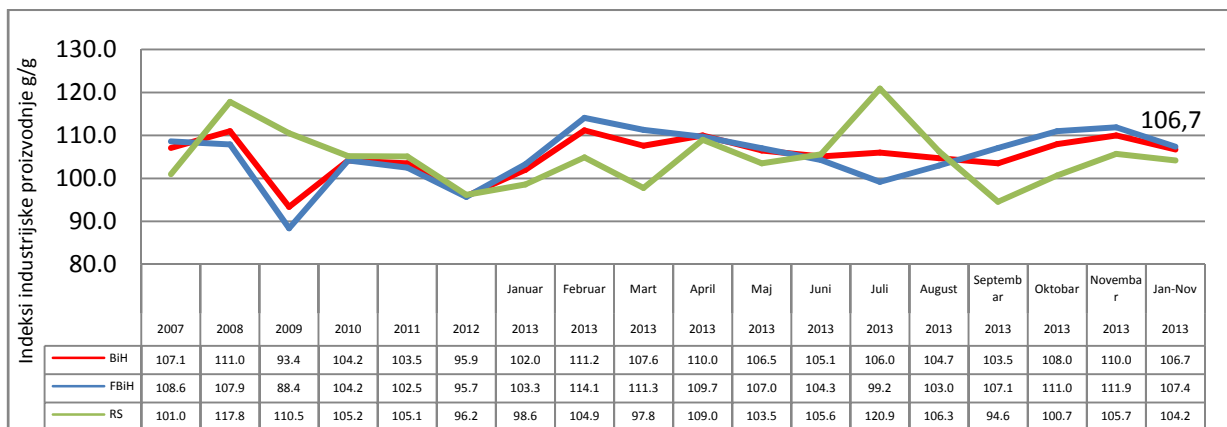
Bez obzira na skorija kretanja, posmatrano na nivou perioda od jedanaest mjeseci 2013., vanjskotrgovinski robni deficit bilježi značajno smanjenje od 9,7% (g/g) dok su građevinski radovi u porastu od 7% u FBiH i 6,3% u RS. U isto vrijeme industrijska proizvodnja bilježi rast od 6,7%, dok je na nivou perioda od deset mjeseci ostvaren rast dolazaka turista od 12,9%. Sve ovo ukazuje na nastavak trendova ekonomskog rasta iz prva tri tromjesečja uz njegovo blago slabljenje u novembru.

1. Realni sektor

1.1. Industrijska proizvodnja u BiH

Prema preliminarnim podacima BHAS-a za period januar-novembar 2013. godine kalendarski prilagođen rast fizičkog obima industrijske proizvodnje u BiH iznosio je 6,7% u odnosu na isti period prethodne godine.¹ Međutim, potrebno je imati na umu da je ovaj rast ostvaren ponajviše zahvaljujući izrazito niskoj osnovici iz prethodne godine, te povoljnim vremenskim prilikama i blagom poboljšanju izvozne tražnje u 2013. godini. Najjačani doprinos ukupnom rastu industrijske proizvodnje ostvaren je u prerađivačkoj industriji i sektoru za proizvodnju električne energije gdje je ostvaren rast proizvodnje od preko 8%. Ako se posmatraju desezonirani podaci industrijske proizvodnje na mjesečnom nivou ohrabruje činjenica da je u novembru došlo povećanja proizvodnje od 2,4% u odnosu na oktobar. Posmatrano po entitetima, desezonirani rast industrijske proizvodnje u novembru u odnosu na oktobar bio je gotovo identičan i iznosio je 2,5% u FBiH, odnosno 2,3% u RS-u.

Grafikon 1: Indeksi industrijske proizvodnje u BiH

Izvor: BHAS, FZZS FBiH, RZSR²

1.2. Tržište rada u BiH

Broj zaposlenih lica u BiH u oktobru 2013. godine se nastavio smanjivati (0,3% g/g³). Broj zaposlenih u privatnom sektoru je smanjen, a najintenzivnije smanjenje broja zaposlenih je u građevinarstvu, trgovini na veliko i malo, proizvodnji i snabdijevanju el. energijom, gasom, parom te u djelatnosti snabdijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša. Administrativna stopa nezaposlenosti u BiH u oktobru 2013. godine je iznosila 44,8%. Broj nezaposlenih u BiH u novembru je iznosio 551,5 hiljada lica, što je za 0,7% više pri međugodišnjem poređenju.

Prosječna neto plata u BiH u oktobru 2013. godine je iznosila 833 KM i nominalno je veća za 0,3% g/g. U posmatranom mjesecu većina djelatnosti su zabilježile pozitivan nominalni rast neto plata (poređenje g/g). Međutim, u privatnom sektoru, smanjenje neto plata je zabilježeno u oblastima građevinarstva, trgovine na veliko i malo, prevoza i skladištenja, hotelijerstva i ugostiteljstva i ostalih

¹ BHAS, Saopštenje, „Indeksi obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za novembar 2013. godine-prethodni podaci“, 25.12.2013. godine.

² U prikazanoj tabeli i grafikonu se nalaze godišnji kalendarski prilagođeni indeksi obima industrijske proizvodnje u BiH.

³ Broj zaposlenih lica u BiH je revidiran u 2013. godini. Izvor: BHAS

uslužnih djelatnosti. Prosječna penzija u BiH u novembru 2013. godine je iznosila 338⁴ KM i veća je nominalno za 0,8% u odnosu na isti mjesec 2012. godine. Minimalna penzija u RS iznosi 166 KM, dok je u FBiH 310,7 KM.

Tabela 1: Osnovni indikatori tržišta rada u BiH⁵

	Broj zaposlenih lica u BiH	Broj nezaposlenih lica u BiH	Prosječna neto plata u BiH (KM)	Prosječna penzija u BiH (KM)
I 2013.	684.699	554.640	829	336
II 2013.	681.580	554.605	815	337
III 2013.	681.744	553.580	819	337
IV 2013.	681.659	549.519	824	336
V 2013.	682.296	547.325	832	336
VI 2013.	683.301	548.307	822	336
VII 2013.	682.782	552.989	830	336
VIII 2013.	680.355	555.820	828	334
IX 2013.	683.645	555.087	826	338
X 2013.	682.189	552.707	833	338
XI 2013.		551.474		338
I-XI 2013.	*682.425	552.368	*827	337
Stope rasta g/g				
I 2013.	-0,3%	2,5%	0,4%	-1,7%
II 2013.	-0,5%	2,0%	-0,4%	0,1%
III 2013.	-0,7%	2,0%	-0,5%	0,1%
IV 2013.	-0,9%	1,7%	0,1%	0,0%
V 2013.	-1,1%	1,9%	-0,5%	-0,1%
VI 2013.	-1,1%	1,9%	0,1%	-0,1%
VII 2013.	-0,9%	2,0%	0,3%	0,1%
VIII 2013.	-1,0%	1,8%	-0,3%	-0,5%
IX 2013.	-0,7%	1,8%	1,6%	0,7%
X 2013.	-0,3%	1,2%	0,3%	0,9%
XI 2013.		0,7%		0,8%
I-XI 2013.	*-0,8%	1,8%	*0,1%	0,0%

*Napomena: Prosjek za broj zaposlenih i neto plate se odnosi na deset mjeseci. Podaci za jedanaest mjesec nisu bili dostupni u periodu izrade informacije.

Izvor: BHAS, Entitetski zavodi za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje BD, penzioni fondovi u BiH

2. Javne finansije

2.1. Indirektni porezi u BiH

U poređenju sa prethodnim periodima novembar je bio prilično pozitivan mjesec po pitanju prikupljanja indirektnih poreza. S druge strane, to se na žalost ne može reći kada su u pitanju sredstva raspodjeljena sa JR. Naime, nakon oktobarskog smanjenja od 3,3% (g/g), bruto prihodi na JR u novembru bilježe rast od 2,9% praćen smanjenjem povrata od 1,6%. Time je ostvaren (za ovu godinu prilično visok) rast neto prihoda od 3,8%. Ipak, time je tek blago usporen ukupan pad neto prihoda u 2013 koji je na nivou jedanaest mjeseci iznosio 1,9%. Bez obzira na rast prihoda u

⁴ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu entitetskih nivoa penzija ponderisanih odnosom ukupnog broja penzionera u svakom od BH entiteta.

⁵ Broj zaposlenih lica u BiH je revidiran u 2013. godini. Izvor: BHAS.

novembru, sredstva na JR namjenjena za raspodjelu budžetima su smanjena za 2% (g/g), što je dodatno pogoršano naglim skokom obaveza servisiranja vanjskog duga od 50,1% (g/g). Time su sredstva raspodjeljena budžetima nakon izmirivanja obaveza vanjskog duga u novembru smanjena za značajanih 8,9%.

Tabela 2: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza

	2013	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013					
	struktura							jan-nov	K1	K2	K3	sep	okt	nov
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	18,1	11,1	-11,8	6,9	6,3	-0,1	0,2	0,6	4,3	-3,1	3,0	-3,3	2,9
Povrati	16,8	79,5	50,5	-21,0	-1,6	21,2	0,2	12,1	16,0	13,8	9,1	26,2	19,5	-1,6
Neto prihodi - prikupljeno	83	13,0	5,8	-10,0	8,4	4,0	-0,1	-1,9	-2,4	2,7	-5,2	-0,8	-6,8	3,8
PDV	53	15,2	8,7	-9,3	6,0	5,0	0,5	-2,2	-2,0	-0,9	-3,0	-1,6	-5,6	0,1
Carine	4	17,5	-0,7	-47,2	-13,2	-7,4	-18,5	-6,2	-2,7	-9,5	-8,0	2,5	-3,7	-2,2
Akize	22	6,4	2,1	6,4	17,4	7,9	2,8	-2,0	-4,0	14,3	-11,4	2,9	-7,0	-9,1
Putarine	5	5,7	1,5	32,0	22,2	-5,3	-1,3	-0,3	-7,9	4,0	-0,2	10,8	0,2	5,1
Ostali prihodi	0	83,2	-0,5	-7,9	-2,7	-2,7	-1,7	0,2	4,4	-1,4	-3,7	3,7	3,1	2,6
Neusklađeni prihodi	0	-52,3	17,9	-80,3	409,2	-67,2	-70,4	377,8						
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	18,7	10,9	-11,7	6,8	6,3	0,0	-0,1	0,3	4,6	-1,8	3,5	-2,2	-2,0
Minimalne rezerve	17,1	19,1	76,7	-20,1	-0,8	20,7	0,2	12,0	16,1	12,7	4,7	20,5	16,5	3,4
Budžeti	82,9	18,6	3,6	-10,1	8,1	4,1	-0,1	-2,3	-2,8	3,2	-2,9	0,5	-5,2	-3,0
Servisiranje vanjskog duga	9,8	-12,0	-3,9	5,6	23,4	12,9	37,2	55,1	76,7	68,6	107,5	62,2	-0,7	50,1
FBIH	6,3	-12,8	-4,6	8,9	25,0	12,5	37,8	60,0	87,3	68,3	111,3	59,0	-0,2	73,1
RS	3,5	-10,9	-2,9	0,4	20,8	13,7	36,1	46,3	60,3	69,4	101,1	68,5	-1,8	8,8
BD	0,0	694,5	44,9	3,8	-6,6	-3,2	19,7	575,3	0,0	7,4	93,4			
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	73,1	20,9	4,0	-10,9	7,2	3,5	-2,8	-7,0	-7,0	-4,1	-10,9	-10,3	-5,6	-8,9
Institucije BiH	12,8	12,6	5,9	8,0	-5,5	0,0	8,9	-0,5	5,9	0,6	-8,7	5,4	0,4	-4,2
FBIH	38,4	21,0	3,2	-14,4	9,7	3,2	-6,0	-7,5	-9,9	-2,7	-9,7	-11,8	-5,4	-11,2
RS	19,4	25,8	4,5	-13,4	10,2	5,9	-2,8	-10,6	-9,5	-10,4	-15,5	-17,8	-9,2	-7,4
BD	2,5	18,2	4,4	-13,6	10,2	4,9	-1,5	-3,1	-4,4	3,6	-1,8	-0,3	-6,2	-8,1

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje

Rast (g/g) u % ako nije drugačije naznačeno

2.2. Prihodi od direktnih poreza i doprinosa u BiH

Prema podacima entitetskih poreskih uprava, na nivou BiH je u prvih jedanaest mjeseci 2013. ostvaren skroman godišnji rast prihoda od direktnih poreza, doprinosa, taksi i sl od 2,2%. Pri tome je u FBIH zabilježen rast od 2,6%, te 1,5% u RS. Ovo je rezultat rasta prihoda od direktnih poreza od 3,4%, doprinosa od 0,7%, te taksi i naknada od 9,2%.

Tabela 3: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl

Naziv prihoda	FBIH jan-nov			RS jan-nov			BiH jan-nov		
	miliona KM		rast u	miliona KM		rast u	miliona KM		rast u
	2012	2013	%	2012	2013	%	2012	2013	%
Direktni porezi	450,6	460,0	2,1	372,1	390,5	4,9	822,7	850,4	3,4
Porez na dohodak	244,9	249,3	1,8	234,6	236,0	0,6	479,5	485,4	1,2
Porez na dobit	137,4	136,2	-0,9	116,2	124,1	6,8	253,6	260,3	2,6
Porezi građana	67,3	73,3	9,0	11,1	19,8	79,0	78,3	93,1	18,9
Ostali porezi	1,1	1,1	1,7	10,2	10,6	3,4	11,3	11,7	3,2
Ostale takse, kazne i naknade	362,6	409,9	13,0	271,7	282,7	4,0	634,4	692,6	9,2
Doprinosi	2.375,0	2.401,1	1,1	1.181,8	1.179,9	-0,2	3.556,8	3.581,0	0,7
PIO	1.313,6	1.320,7	0,5	629,6	642,9	2,1	1.943,2	1.963,7	1,1
Zdravstvo	954,3	971,2	1,8	467,4	452,9	-3,1	1.421,7	1.424,1	0,2
Nezaposleni	107,1	109,1	1,9	32,9	32,6	-1,0	140,0	141,7	1,2
Dječija zaštita			-	48,7	48,0	-1,6	48,7	48,0	-1,6
Zapošljavanje invalida			-	3,2	3,6	10,6	3,2	3,6	10,6
UKUPNO	3.188,2	3.270,9	2,6	1.825,7	1.853,1	1,5	5.013,9	5.124,0	2,2

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBIH

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

3.1. Cijene – Indeks potrošačkih cijena (CPI)

U BiH je u novembru zabilježena deflacija od 0,9% g/g, dok se u periodu I-XI 2013. godine cijene nisu mijenjale u odnosu na isti period 2012. godine. Smanjenje opšteg nivoa cijena u BiH u posmatranom mjesecu je posljedica nižih cijena u kategorijama hrane i bezalkoholnih pića za 3,3% g/g, prevoza 0,9% te zdravstva 1,1%. Sve ostale kategorije CPI indeksa bilježe skroman rast cijena (cijene u kategoriji odjeće i obuće kao i namještaja i kućanskih uređaja su ostale nepromjenjene u posmatranom mjesecu pri međugodišnjem poređenju). Izuzetak je kategorija alkohola i duvana u kojoj je registrovan brži rast cijena od 6,4% g/g.⁶

Tabela 4: Kretanje cijena odabranih kategorija u BiH – poređenje g/g (%)

	2013.											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	I-XI
Hrana i bezalkoholna pića	2,8	1,6	1,4	1,4	1,3	2,1	1,0	0,4	-1,5	-2,7	-3,3	0,4
Stanovanje, vodosnabd., el. energija, plin i dr. energenti	1,5	1,2	1,1	0,7	0,6	0,6	0,7	1,2	1,2	0,6	0,2	0,9
Prevoz	1,4	0,9	-0,9	-2,6	-2,4	-0,6	0,1	-2,1	-3,0	-2,0	-0,9	-1,1
Alkohol i duvan	6,4	6,2	6,6	6,2	6,5	6,5	6,4	6,4	6,2	6,4	6,4	6,4
Inflacija u BiH	1,3	1,0	0,6	0,4	0,4	1,0	0,8	-0,2	-0,5	-0,9	-0,9	0,0

Izvor: BHAS

⁶ Uvećanja akciza na duvanske proizvode na početku 2013. godine.

3.2. Monetarni agregati

U razdoblju I. – XI. 2013. godine ukupna novčana masa (M2) iznosila je 15,8 mlrd. KM što predstavlja rast od 7,3% u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Ovaj rast je ostvaren zahvaljujući rastu depozita domaćih sektora. Transakcijski novac zabilježio je promjenu od 8,3% g/g, dok je kvazi novac zabilježio promjenu od 6,7% g/g.

Budući da u promatranom razdoblju i pričuvni novac i ukupna novčana masa bilježe pozitivan godišnji rast, s tim da je kod pričuvnog novca rast brži, novčana multiplikacija je nešto usporenija u odnosu na isto razdoblje prošle godine i iznosi 2,53. Prošle godine pričuvni novac imao je negativna trend rasta, a ukupna novčana masa imala je pozitivan rast, pa je novčana multiplikacija bila nešto brža (2,66).

Tabela 5: Monetarni agregati (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Razdoblje	Pričuvni novac (M0)	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Transakcijski novac (M1)	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti	Kvazi novac (QM)	Novac u širem smislu (M2)
1	3	4	5	6=4+5	7	8	9	10=7+8+9	11=6+10
01.2013.	5.726	2.337	3.736	6.073	2.667	1.081	5.038	8.787	14.860
02.2013.	5.750	2.358	3.722	6.080	2.681	1.071	5.030	8.782	14.863
03.2013.	5.641	2.403	3.839	6.242	2.716	1.062	5.107	8.884	15.127
04.2013.	5.720	2.424	3.837	6.261	2.755	1.047	5.100	8.901	15.162
05.2013.	5.759	2.408	3.864	6.272	2.807	1.071	5.081	8.959	15.231
06.2013.	5.762	2.441	3.817	6.259	2.777	1.157	5.043	8.976	15.235
07.2013.	5.992	2.502	3.951	6.453	2.762	1.116	5.040	8.918	15.371
08.2013.	6.254	2.551	4.131	6.682	2.810	1.111	5.083	9.003	15.685
09.2013.	6.273	2.507	4.124	6.631	2.888	1.133	5.081	9.103	15.734
10.2013.	6.250	2.504	4.072	6.576	2.932	1.169	5.133	9.234	15.810
11.2013.	6.246	2.494	4.051	6.545	2.965	1.170	5.147	9.282	15.827
Stope rasta g/g									
01.2013.	1,4%	1,7%	-1,8%	-0,5%	14,6%	0,0%	5,0%	7,0%	3,8%
02.2013.	3,9%	1,5%	0,0%	0,5%	12,9%	-4,3%	4,8%	5,9%	3,6%
03.2013.	3,3%	3,1%	2,5%	2,7%	14,2%	0,2%	6,5%	7,9%	5,7%
04.2013.	7,7%	2,6%	1,9%	2,1%	14,3%	1,3%	5,3%	7,4%	5,2%
05.2013.	12,9%	3,4%	2,2%	2,6%	15,0%	3,2%	4,1%	7,2%	5,3%
06.2013.	9,6%	3,6%	2,8%	3,1%	14,5%	6,1%	2,6%	6,5%	5,1%
07.2013.	13,8%	3,5%	1,7%	2,4%	16,4%	2,8%	2,9%	6,7%	4,9%
08.2013.	11,3%	5,0%	5,4%	5,2%	15,8%	3,5%	3,3%	7,0%	6,2%
09.2013.	11,9%	3,5%	8,9%	6,8%	14,8%	9,2%	2,1%	6,7%	6,7%
10.2013.	11,3%	4,1%	7,5%	6,1%	13,0%	8,3%	3,0%	6,7%	6,5%
11.2013.	12,8%	5,5%	10,0%	8,3%	12,3%	13,6%	2,3%	6,7%	7,3%

Izvor: CBBiH

3.3. Prosječna obvezna pričuva

Prosječan saldo računa obveznih pričuva za deset mjeseci 2013. godine iznosio je 3,4 mlrd. KM i veći je za 18,8% g/g. Obvezne pričuve u promatranom razdoblju iznosile su 1,3 mlrd. KM, a višak iznad obveznih pričuva 2,0 mlrd. KM. Stopa obvezne pričuve nije zabilježila promjene i iznosila je 8,5%, dok je implicitna stopa obvezne pričuve iznosila 21,7%.

Tabela 6: Prosječna obvezna pričuva (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Razdoblje	Osnovica za obračun obvezne pričuve	Prosječne obvezne pričuve	Prosječan saldo računa obveznih pričuva kod CBBiH	Razlika	Stopa obvezne pričuve	Implicitna stopa obvezne pričuve
1	2	3	4	5=4-3	6	7
01.2013.	14.913,3	1.267,6	2.998,7	1.731,1	8,5%	20,1%
02.2013.	14.908,2	1.267,5	2.985,3	1.717,7	8,5%	20,0%
03.2013.	14.893,7	1.264,9	2.943,5	1.678,6	8,5%	19,8%
04.2013.	15.003,8	1.274,5	2.893,8	1.619,3	8,5%	19,3%
05.2013.	15.083,6	1.283,1	2.988,2	1.705,1	8,5%	19,8%
06.2013.	15.061,6	1.282,2	2.940,9	1.658,7	8,5%	19,5%
07.2013.	15.062,9	1.283,4	3.040,5	1.757,1	8,5%	20,2%
08.2013.	15.159,7	1.292,8	3.199,2	1.906,5	8,5%	21,1%
09.2013.	15.343,8	1.308,6	3.319,3	2.010,7	8,5%	21,6%
10.2013.	15.390,4	1.311,9	3.279,5	1.967,6	8,5%	21,3%
11.2013.	15.545,3	1.325,1	3.370,8	2.045,7	8,5%	21,7%
Stopa rasta g/g						
01.2013.	-1,2%	-1,6%	-1,0%	-0,4%	-	-
02.2013.	1,1%	0,6%	4,8%	8,1%	-	-
03.2013.	1,6%	1,2%	5,5%	9,0%	-	-
04.2013.	3,1%	2,7%	7,2%	11,0%	-	-
05.2013.	3,4%	3,2%	22,8%	43,3%	-	-
06.2013.	3,0%	2,9%	21,9%	42,1%	-	-
07.2013.	3,0%	3,0%	23,4%	44,2%	-	-
08.2013.	2,8%	2,7%	22,5%	41,0%	-	-
09.2013.	3,3%	3,3%	20,3%	34,6%	-	-
10.2013.	3,7%	3,8%	17,3%	28,5%	-	-
11.2013.	4,3%	4,4%	18,8%	30,4%	-	-

Izvor: CBBiH

3.4. Devizne pričuve Centralne banke BiH

Bruto devizne pričuve u promatranom razdoblju iznosile su 6,9 mlrd. i veće su u odnosu na isto razdoblje prošle godine za 10,7%. U strukturi deviznih pričuva i dalje dominiraju investicije u vrijednosne papire (67,2%), a potom slijede depoziti kod nerezidentnih banaka (29,7%), zlato (2,5%) i inozemna valuta u trezoru CBBiH (0,6%). Detaljan pregled iznosa i promjena g/g po kategorijama dan je u tabeli ispod.

Tabela 7: Devizne pričuve (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Razdoblje	Zlato	Držanje SDR	Inozemna valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Bruto devizne pričuve	Neto devizne pričuve	Monetarna pasiva	Neto inozemna aktiva Centralne banke
1	2	3	4	5	6	7	8=2+...7	10	11	12=10-11
01.2013.	230,6	4,4	38,9	1.707,4	0,0	4.347,5	6.328,7	6.327,6	5.850,4	477,1
02.2013.	226,5	2,1	56,4	1.772,8	0,0	4.319,4	6.377,1	6.375,7	5.876,1	499,7
03.2013.	234,2	2,1	74,9	2.253,6	0,0	3.765,7	6.330,6	6.329,4	5.811,8	517,6
04.2013.	211,4	5,5	99,4	2.313,7	0,0	3.748,2	6.378,1	6.376,4	5.885,6	490,7
05.2013.	201,1	3,5	86,2	1.773,7	0,0	4.332,3	6.396,9	6.395,7	5.937,8	457,9
06.2013.	177,0	79,3	50,0	1.735,8	0,0	4.420,4	6.462,5	6.461,4	6.061,5	399,9
07.2013.	186,9	5,4	93,2	1.748,3	0,0	4.550,0	6.583,8	6.581,7	6.151,0	430,7
08.2013.	198,0	3,0	67,0	1.958,7	0,0	4.596,3	6.823,0	6.821,4	6.400,6	420,8
09.2013.	184,1	2,4	92,5	1.725,3	0,0	4.894,5	6.898,8	6.897,6	6.471,1	426,5
10.2013.	180,6	5,2	72,9	1.982,9	0,0	4.633,4	6.875,0	6.873,4	6.429,9	443,5
11.2013.	172,7	2,8	39,9	2.044,3	0,0	4.624,2	6.883,9	6.882,5	6.442,0	440,5
Stopa rasta g/g										
01.2013.	-	22,2%	-14,7%	-61,1%	-	134,1%	0,5%	0,5%	1,2%	-8,0%
02.2013.	43,6%	75,0%	-32,9%	-50,3%	-	82,2%	3,2%	3,2%	3,8%	-2,5%
03.2013.	49,7%	75,0%	4,8%	-33,8%	-	51,8%	3,5%	3,5%	3,8%	0,9%
04.2013.	34,3%	96,4%	13,6%	-27,8%	-	51,2%	7,5%	7,5%	8,1%	0,9%
05.2013.	28,2%	600,0%	-9,0%	-40,8%	-	74,5%	11,7%	11,7%	13,4%	-6,7%
06.2013.	11,4%	15760,0%	-47,4%	-41,3%	-	65,3%	9,8%	9,8%	12,4%	-18,5%
07.2013.	13,3%	92,9%	33,3%	-34,2%	-	51,9%	11,8%	11,8%	14,3%	-15,2%
08.2013.	17,4%	650,0%	46,9%	-24,3%	-	34,3%	9,6%	9,6%	11,9%	-17,1%
09.2013.	7,4%	-27,3%	208,3%	-29,1%	-	34,0%	9,7%	9,7%	12,0%	-16,8%
10.2013.	8,7%	57,6%	115,0%	-19,3%	-	27,9%	9,4%	9,4%	11,3%	-12,8%
11.2013.	4,5%	180,0%	-50,9%	-4,2%	-	20,5%	10,7%	10,7%	13,1%	-15,4%

Izvor: CB BiH

3.5 Depoziti

Za jedanaest mjeseci 2013. godine ukupni depoziti iznosili su 14,1 mlrd. i veći su u odnosu na isto razdoblje prošle godine za 6,6%. Izuzev depozita sektora opće vlade, ostali promatrani sektori (stanovništvo, nefinancijska poduzeća i ostali) zabilježili su pozitivnu godišnju stopu rasta⁷. Detaljan pregled iznosa depozita po sektorima i stope promjene g/g dani su u tabeli ispod.

Tabela 8: Kretanje depozita (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Godina	Mjesec	Ukupni depoziti	Depoziti stanovništva	Depoziti nefinancijskih poduzeća	Depoziti opće vlade	Ostali
2013.	01.	13.292,80	7.686,5	4.013,4	1.280,3	1.085,3
2013.	02.	13.272,80	7.799,8	3.954,5	1.219,1	1.080,2
2013.	03.	13.472,80	7.883,6	4.089,5	1.195,5	1.117,9
2013.	04.	13.440,30	7.924,6	4.072,6	1.143,1	1.060,3
2013.	05.	13.534,00	7.930,4	4.125,1	1.175,1	1.089,3
2013.	06.	13.474,50	7.931,1	4.109,4	1.126,2	1.095,9
2013.	07.	13.621,70	7.964,7	4.126,9	1.209,2	1.104,3
2013.	08.	13.861,20	8.015,2	4.311,5	1.211,0	1.142,2
2013.	09.	13.929,70	8.094,3	4.338,1	1.178,0	1.113,9
2013.	10.	14.058,70	8.144,2	4.364,9	1.228,7	1.124,4
2013.	11.	14.052,60	8.211,5	4.325,9	1.194,5	1.124,0
Stopa rasta g/g						
2013.	01.	2,9%	8,6%	-2,4%	-10,9%	4,1%
2013.	02.	2,9%	9,0%	-2,2%	-11,7%	-0,1%
2013.	03.	5,6%	9,8%	2,8%	-8,8%	3,3%
2013.	04.	4,7%	9,2%	2,0%	-10,0%	0,1%
2013.	05.	4,5%	8,8%	1,9%	-11,4%	2,4%
2013.	06.	3,9%	8,2%	2,1%	-14,6%	4,6%
2013.	07.	5,0%	8,3%	1,4%	-2,9%	7,5%
2013.	08.	5,4%	8,3%	4,8%	-9,2%	7,0%
2013.	09.	6,0%	9,4%	5,4%	-10,7%	-4,1%
2013.	10.	6,4%	8,8%	6,9%	-5,4%	2,3%
2013.	11.	6,6%	9,1%	7,2%	-8,3%	3,0%

Izvor: CBBiH

⁷ Sektor nefinancijskih poduzeća čine nefinancijska javna i privatna poduzeća. Sektor opće vlade čine sve razine vlada u BiH. Za potrebe izrade Informacije ostali sektor čine: ostale financijske institucije, neprofitne organizacije i ostali.

3.6 Krediti

Ukupni krediti za jedanaest mjeseci 2013. godine iznosili su 16,3 mlrd. KM i zabilježili su stopu rasta od 2,2% g/g. Najveću godišnju stopu rasta kredita zabilježio je sektor opće vlade (4,8% g/g). Zatim slijede krediti stanovništvu (3,5% g/g) i nefinancijskim poduzećima (1,0% g/g), dok krediti ostalim sektorima zajedno bilježe smanjenje (-4,5% g/g).

Tabela 9: Kretanje kredita (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Godina	Mjesec	Ukupni krediti	Kreditni stanovništvu	Kreditni nefinancijskim poduzećima	Kreditni općoj vladi	Kreditni ostalim sektorima
2013.	01.	15.863,8	6.750,6	8.189,3	834,9	89,0
2013.	02.	15.911,2	6.750,1	8.237,8	834,2	89,2
2013.	03.	16.013,6	6.787,5	8.284,8	835,7	105,8
2013.	04.	16.114,9	6.802,1	8.350,7	851,7	110,7
2013.	05.	16.165,6	6.834,4	8.372,3	844,6	114,4
2013.	06.	16.138,7	6.876,2	8.300,9	846,9	114,7
2013.	07.	16.129,3	6.921,8	8.266,7	834,0	106,7
2013.	08.	16.161,9	6.945,1	8.253,5	871,9	91,5
2013.	09.	16.208,7	6.989,3	8.257,8	870,2	91,6
2013.	10.	16.232,5	7.018,5	8.254,9	870,9	88,3
2013.	11.	16.303,4	7.040,7	8.295,1	874,6	93,0
Stopa rasta g/g						
2013.	01.	2,8%	0,9%	2,7%	23,2%	4,3%
2013.	02.	2,9%	1,3%	2,6%	22,0%	11,1%
2013.	03.	3,2%	1,4%	2,8%	23,2%	15,5%
2013.	04.	3,1%	1,3%	2,8%	23,9%	14,6%
2013.	05.	2,6%	1,1%	2,3%	22,5%	3,1%
2013.	06.	2,5%	1,3%	1,7%	22,5%	9,1%
2013.	07.	2,1%	1,7%	1,3%	12,9%	11,4%
2013.	08.	1,8%	2,1%	1,1%	6,5%	1,6%
2013.	09.	1,9%	2,6%	1,0%	4,4%	-0,9%
2013.	10.	1,8%	3,0%	0,7%	4,8%	-7,1%
2013.	11.	2,2%	3,5%	1,0%	4,8%	-4,5%

Izvor: CBBiH

3.7. Berze u BiH

Na Sarajevskoj berzi (SASE) u mjesecu novembru 2013. godine ostvaren je promet u iznosu od 10,8 miliona KM što čini 53,2% od ukupnog ostvarenog prometa na BiH berzama. Promet na SASE u mjesecu novembru bilježi pad od 73,2% odnosu na promet u istom mjesecu u 2012. godini.

Na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu novembru 2013. godine ostvaren je promet u iznosu od 9,5 miliona KM što čini 46,8% od ukupnog prometa ostvarenog na BiH berzama. Promet na BLSE bilježi pad od 61,5% u odnosu na promet u istome mjesecu prošle godine. Ukupan promet u mjesecu novembru na obje berze (Sarajevskoj i Banjalučkoj) u iznosu od 20,4 miliona miliona KM bilježi pad od 68,8% poredeći sa vrijednostima u istom periodu 2012. godine.

Tabela 10: Promet (u KM)

Period	SASE	BLSE	UKUPNO
Nov-11	33.364.044	131.051.938	164.415.982
Nov-12	40.553.268	24.808.390	65.361.658
Nov-13	10.856.820	9.557.004	20.413.824

Izvor: SASE i BLSE

Poredeći vrijednosti kapitalizacije na Sarajevskoj berzi (SASE) u mjesecu novembru 2013. godine sa vrijednostima u mjesecu novembru 2012. godine zabilježen je rast od 7,5%, dok kapitalizacija na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu novembru 2013. godine bilježi rast od 4% u poređenju sa vrijednosti u mjesecu novembru 2012. godine. Vrijednost ukupne kapitalizacije na obje berze (SASE i BLSE) u novembru 2013. godine bilježi rast od 5,8% u odnosu na vrijednosti u mjesecu novembru 2012. godine.

U isto vrijeme kapitalizacija u mjesecu novembru 2011, 2012 i 2013. godine je iznosila:

Tabela 11: Kapitalizacija (u KM)

Period	SASE	BLSE	UKUPNO
Nov-11	4.415.158.014,33	3.891.640.158,05	8.306.798.172,38
Nov-12	4.410.520.180,16	3.929.760.757,50	8.340.280.937,66
Nov-13	4.740.030.208,85	4.086.297.330,49	8.826.327.539,34

Izvor: SASE i BLSE

4. Vanjski sektor

Za razdoblje januar - novembar 2013. godine izvoz BiH je iznosio 7,7 milijardi KM, što je za 6% više nego u istom periodu 2012. godine, dok je uvoz iznosio 13,8 milijardi KM, što je za 1,6% manje nego u istom periodu prethodne godine. Pokrivenost uvoza izvozom je iznosila 55,5%, dok je vanjskotrgovački robni deficit iznosio 6,1 milijardu KM. Izvoz u zemlje CEFTA je iznosio 1,2 milijarde KM, što je za 2,3% manje nego u istom periodu 2012. godine, dok je uvoz iznosio 1,5 milijardi KM, što je za 1,5% više nego u istom periodu prethodne godine. Izvoz u zemlje EU je iznosio 5,7 milijardi KM, što je za 7,6% više nego u istom periodu 2012. godine, dok je uvoz iznosio 8,3 milijarde KM, što je za 2,9% manje nego u istom periodu prethodne godine.

Posmatrajući strukturu robne razmjene po najznačajnijim uvoznim i izvoznim stavkama za period januar – novembar 2013. godine vidljivo je da su mineralne tvari gdje su najznačajnija nafta i naftni derivati; mašine i aparati; hemijski proizvodi; bazni metali; te prehrana dominirali na strani uvoza, dok su najznačajnije izvozne pozicije bazni metali gdje kao i kod uvoza dominiraju aluminij, željezo i čelik, te njihovi proizvodi; rezervni dijelovi za autoindustriju; razni gotovi proizvodi kao što su namještaj, odjeća i obuća.

Bosna i Hercegovina je u periodu januar - novembar 2013. godine uvezla 2 milijarde KM nafte i naftnih derivata, u odnosu na isti period prošle godine, ostvaren je pad uvoza ove vrste proizvoda za 5,8%.

Drugo mjesto po vrijednosti uvoza zauzimaju mašine, aparati i mehanički uređaji čiji je uvoz u prvih jedanaest mjeseci 2013. godine iznosio 1,6 milijardi KM. U odnosu na isti period prošle godine, uvoz mašina je blago u padu za oko 2%, dok je na drugoj strani, izvoz ove kategorije proizvoda imao vrijednost od 792 miliona KM i rastao je po stopi od 8,4%.

BiH je uvezla 1,4 milijardu KM hemijskih proizvoda i u odnosu na isti period 2012. godine primjetan je pad uvoza ove kategorije proizvoda za 4%. Na drugoj strani, izvoz hemijskih proizvoda bilježio je pad od 1% i ostvario nominalnu vrijednost izvoza u iznosu od 485 miliona KM.

BiH je tokom prvih 11. mjeseci 2013. godine uvezla 1,3 milijarde KM prehrambenih prerađevina i kada taj iznos uporedimo sa istim periodom prošle godine, vidimo da je uvoz ove kategorije proizvoda blago umanjen i to za 1,5%.

Sljedeća značajna uvozna stavka su bazni metali kojih je BiH uvezla u iznosu od 1,2 milijarde KM. Od baznih metala najviše su se uvozili željezo i čelik, njihovi proizvodi, te aluminij i proizvodi od aluminija. U periodu januar – novembar 2013. godine uvoz je doživio rast od 5% u odnosu na isti period prošle godine. Na strani izvoza baznih metala situacija je znatno lošija, jer je u prvih jedanaest mjeseci 2013. godine pad izvoza iznosio 8,5%, a posmatrano vrijednosno BiH je na inozemna tržišta izvezla 1,6 milijardi KM ove kategorije proizvoda. Vrlo je bitno pronaći načina za uspješniji izvoz baznih metala, jer oni u ukupnom izvozu učestvuju sa oko 21% i svakako su najbolji BH izvozni potencijal.

Kategorija raznih proizvoda gdje je uključen namještaj u periodu januar - novembar 2013. godini ostvarila je izvoz od 834 miliona KM i učešće u ukupnom izvozu od oko 9,5%. U odnosu na isti period prošle godine izvoz namještaja je doživio rast od 10%. Izvoz električne energije takođe bilježi značajan rast i BiH je na inozemna tržišta izvezla 432 miliona KM.

Tabela 12: Trgovinski bilans

u 000 KM	Januar – Novembar 2012	Januar - Novembar 2013	Promjena 2013/2012
IZVOZ	7.265.652	7.702.703	6,0%
UVOZ	14.104.000	13.878.585	-1,6%
TRGOVINSKI DEFICIT	-6.838.348	-6.175.882	-9,7%

Izvor: Agencija za statistiku BiH

5. Strane direktne investicije

Prema revidiranim podacima Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH ukupna strana ulaganja u prva tri kvartala su iznosila 189,65 miliona KM što predstavlja smanjenje ulaganja za oko 50,5% u odnosu na ulaganja u prva tri kvartala prošle godine godine.

Tabela 13: Ulaganja po kvartalima u 2011.,2012. i 2013. godini iznose:

U milionima KM	K1	K2	K3	K4
2011	93,2	101,87	111,48	121,12
2012	-4,98	309,27	78,96	47,10
2013	98,52	63,55	27,58	

Izvor: MVTEO

Prema podacima Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa najveća ulaganja u prva tri kvartala 2013. godine su bila elektroenergetski sektor i to u „ETF Rudnik i termoelektrana Stanari“ d.o.o. Stanari u iznosu 73,22 miliona KM, „EHE“ d.o.o. Banja Luka u iznosu od 9,78 miliona KM i „Comsar energy RS“ u ukupnom iznosu od 9,55 miliona KM. Značajna su ulaganja i „Mlijekoprodukt“ d.o.o. Kozarska Dubica u iznosu od 14,5 miliona KM. Najveće smanjenje stranog kapitala u ovome periodu je bilo od strane ulagača u „Top-Farm“ d.o.o. Nova Topola u iznosu od 3,67 miliona KM. Ukupno ulaganje u mjesecu oktobru i novembru je iznosilo 34,33 miliona KM.

Od događaja koji će imati utjecaja na strane direktne investicije u 2013. godini, treba spomenuti da je 27. septembra 2013. godine agencija „Standard & Poor's“ potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B sa stabilnim izgledima“.

Nakon rasprave na sjednici, Vijeće ministara je usvojilo sljedeće

ZAKLJUČKE

1. Iz svega navedenog u Informaciji, a posebno na osnovu ostalih raspoloživih podataka, može se zaključiti da su kretanja u bh. ekonomiji u prvih jedanaest mjeseci 2013. godine bila znatno pozitivnija u odnosu na prethodnu godinu, ali da je zbog trendova koji ukazuju na slab ekonomski rast u okruženju karakterisan padom nekih od važnijih bh. izvoznih tržišta u drugom polugodištu tekuće godine potrebno poduzeti mjere i aktivnosti koje će poboljšati stanje u ekonomiji BiH.
2. Vijeće ministara će poduzeti sve potrebne mjere i aktivnosti iz svoje nadležnosti na promociji i privlačenju investicija, podršci izvozu, zapošljavanju radi poboljšanja stanja u gospodarstvu u BiH.
3. Vijeće ministara je primilo Informaciju k znanju.